

G CONSELLERIA
O PRESIDÈNCIA,
I FUNCIÓ PÚBLICA
B I IGUALTAT
/ ESCOLA BALEAR
ADMINISTRACIÓ
PÚBLICA

UNITAT 6

CURS BÀSIC DE PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS

CONTINGUTS

- 1. Introducció**
- 2. Organització de la prevenció dins l'empresa**
- 3. Constitució del servei de prevenció**
- 4. Participació dels treballadors**
- 5. Activitats de gestió**
- 6. Vigilància de la salut**
- 7. Documentació a disposició de l'autoritat laboral**

OBJECTIUS

Autoria: Servei de Prevenció

Data d'elaboració: març de 2017

Aquesta obra es difon mitjançant la llicència [Creative Commons Reconocimiento-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

1. INTRODUCCIÓ.....	3
2. ORGANITZACIÓ DE LA PREVENCIÓ DINS L'EMPRESA.....	3
3. CONSTITUCIÓ DEL SERVEI DE PREVENCIÓ.....	3
3.1. ASSUMPCIÓ PER PART DE L'EMPRESARI.....	4
3.2. DESIGNACIÓ DE UN O MÉS TREBALLADORS.....	4
3.3. CONSTITUCIÓ D'UN SERVEI DE PREVENCIÓ PROPI.....	5
3.4. SERVEI DE PREVENCIÓ ALIÈ.....	6
3.5. SERVEIS DE PREVENCIÓ MANCOMUNATS.....	6
4. PARTICIPACIÓ DELS TREBALLADORS.....	7
4.1. DELEGATS DE PREVENCIÓ.....	7
4.2. COMITÈ DE SEGURETAT I SALUT.....	8
4.3 RECURSOS PREVENTIUS.....	8
5. ACTIVITATS DE GESTIÓ.....	9
5.1. PLA DE PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS.....	9
5.2. AVALUACIÓ DE RISCOS LABORALS.....	10
5.3. PLANIFICACIÓ DE L'ACTIVITAT PREVENTIVA.....	15
5.4. AUDITORIES DEL SISTEMA DE PREVENCIÓ.....	16
6. VIGILÀNCIA DE LA SALUT.....	17
7. DOCUMENTACIÓ A DISPOSICIÓ DE L'AUTORITAT LABORAL.....	20

1. Introducció

Establir un sistema de gestió de la prevenció de riscos laborals a les empreses és una obligació de l'empresari. Aquest sistema, d'acord amb la legislació, ha d'estar degudament documentat.

En aquest mòdul destacarem una sèrie d'elements i aspectes clau que s'han d'incloure en el sistema preventiu que l'empresa vagi a desenvolupar d'acord a les seves característiques i necessitats.

2. Organització de la prevenció dins l'empresa

A continuació analitzarem com ha de estar organitzada l'empresa respecte a la gestió de la prevenció de riscos laborals, concretament aquests punts:

- ✓ Constitució del Servei de prevenció
- ✓ Participació dels treballadors
- ✓ Activitats de gestió

3. Constitució del Servei de prevenció

El Servei de Prevenció és el conjunt de mitjans humans i materials necessaris per a dur a terme les activitats preventives.

En general, l'empresa pot encarregar-se d'organitzar l'activitat preventiva amb recursos propis o bé concertar-la amb una entitat especialitzada.

Segons el RD 39/1997, de 17 de gener, pel que s'aprova el Reglament dels serveis de prevenció, es preveuen aquestes modalitats d'organització de l'activitat preventiva:

1. Que l'empresari assumeixi personalment aquesta activitat.
2. Designant una o diverses persones treballadores de l'empresa.
3. Constituïnt un servei de prevenció propi.
4. Contractant un servei de prevenció aliè.

Aquestes opcions no són excloents. Així, és perfectament possible que l'empresari assumeixi una part de les activitats preventives i la resta les encarregui a un servei

de prevenció aliè, o que una part de les activitats preventives es cobreixin a través de treballadors designats i la resta mitjançant un servei de prevenció aliè.

3.1. Assumpció per part de l'empresari

L'empresari només pot assumir personalment l'activitat preventiva quan es compleixin els requisits següents:

- Que l'empresa tingui fins a deu treballadors.
- Que l'activitat de l'empresa no s'inclogui entre les enumerades a l'Annex I del Reglament dels Serveis de Prevenció¹.
- Que l'empresari desenvolupi la seva activitat de forma habitual al centre de treball.
- Que l'empresari tingui i pugui acreditar la capacitat necessària per a desenvolupar les activitats preventives que assumeix.

EXCEPCIÓ: l'empresari no pot assumir mai la vigilància de la salut, que s'ha de cobrir obligatòriament a través d'un servei de prevenció aliè.

3.2. Designació d'un o més treballadors

1

- a) Treballs amb exposició a radiacions ionitzants en zones controlades d'acord amb el RD 53/1992, de 24 de gener, sobre protecció sanitària contra radiacions ionitzants.
- b) Treballs amb exposició a agents tòxics i molt tòxics, i concretament a agents cancerígens, mutagènics o tòxics per a la reproducció, de primera i segona categoria, d'acord amb el RD 363/1995, de 10 de gener, que aprova el Reglament sobre notificació de substàncies noves i classificació, envasat i etiquetatge de substàncies perilloses, com també el RD 1078/1993, de 2 de juliol, sobre classificació, envasat i etiquetatge de preparats perillosos i les normes de desplegament i adaptació al progrés d'ambdues disposicions
- c) Activitats en què intervenen productes químics d'alt risc i que són objecte de l'aplicació del RD 886/1988, de 15 de juliol, i les seves modificacions, sobre prevenció de grans accidents en determinades activitats industrials.
- d) Treballs amb exposició a agents biològics dels grups 3 i 4, d'acord amb la Directiva 90/679/CEE i les seves modificacions, sobre protecció dels treballadors contra els riscos relacionats amb agents biològics durant la feina.
- e) Activitats de fabricació, manipulació i utilització d'explosius, incloent-hi els articles pirotècnics i altres objectes o instruments que continguin explosius.
- f) Treballs propis de la mineria a cel obert i d'interior, i sondejos a la superfície terrestre o en plataformes marines.
- g) Activitats en immersió sota l'aigua.
- h) Activitats en obres de construcció, excavació, moviments de terres i túnels, amb risc de caiguda d'altura o ensorrament.
- i) Activitats en la indústria siderúrgica i en la construcció naval.
- j) Producció de gasos comprimits, líquats o dissolts o la utilització significativa d'aquests gasos.
- k) Treballs que generin concentracions elevades de pols silici.
- l) Treballs amb riscos elèctrics en alta tensió.

L'empresari pot designar un o més treballadors per ocupar-se de l'activitat preventiva en l'empresa. Les activitats preventives que per a la seva realització no resulti suficient la designació d'un o més treballadors han de desenvolupar-se mitjançant un o més serveis de prevenció propis o aliens.

Per a l'exercici de l'activitat preventiva, els treballadors designats han de tenir la capacitat corresponent a les funcions a exercir (d'acord amb el que estableix el Capítol VI del Reglament dels serveis de prevenció).

No es requereix expressament l'exclusivitat i, per tant, aquests treballadors poden compatibilitzar les activitats preventives amb altres feines ordinàries.

3.3. Constitució d'un servei de prevenció propi

La constitució d'un servei de prevenció propi és obligatòria en qualsevol dels següents supòsits:

- a) Si l'empresa té més de 500 treballadors.
- b) Si es tracta d'una empresa d'entre 250 i 500 treballadors que realitza una de les activitats incloses a l'annex I del Reglament dels serveis de prevenció.
- c) Si l'autoritat laboral, tenint present la perillositat de l'activitat empresarial o la freqüència o gravetat de la seva sinistralitat, obliga a cobrir l'activitat preventiva mitjançant un servei de prevenció i l'empresari descarta el servei de prevenció aliè.

El servei de prevenció propi constitueix una unitat organitzativa específica dins l'empresa i ha d'incloure, com a mínim, dues de les especialitats o disciplines preventives (les altres que no siguin assumides a través del servei de prevenció propi hauran de ser concertades amb un o més serveis de prevenció aliens).

Els seus integrants han de dedicar-se de manera exclusiva a l'activitat preventiva dins l'empresa i han de tenir la capacitat requerida per a les funcions que cal dur a terme.

Si s'assumeix l'especialitat de medicina del treball, els serveis sanitaris han de ser objecte d'aprovació i registre previ per part de l'autoritat sanitària.

3.4. Servei de prevenció aliè

Els serveis de prevenció són entitats especialitzades i acreditades per l'autoritat laboral amb capacitat constatada per poder realitzar activitats de prevenció, d'assessorament i de suport que els puguin requerir les empreses que els concertin.

Qualsevol empresa pot concertar l'activitat preventiva, excepte que estigui obligada a constituir un servei de prevenció propi (empreses que no superin els 500 treballadors en el cas d'activitats no incloses a l'annex 1 del Reial decret 39/1997, o bé que no arribin als 250 en cas contrari).

Les entitats especialitzades que vulguin actuar com a serveis de prevenció aliè hauran de sol·licitar l'acreditació corresponent davant l'autoritat laboral del lloc on radiquin les seves instal·lacions principals i hauran de documentar que disposen dels mitjans humans i materials exigibles. Han de disposar com a mínim d'un tècnic que compti amb la qualificació necessària per a l'acompliment de les funcions de nivell superior per cadascuna de les especialitats o disciplines preventives, excepte en el cas de l'especialitat de medicina del treball que exigirà disposar, com a mínim, amb un metge especialista en medicina del treball o diplomad en Medicina d'empresa i un ATS/DUE d'empresa.

3.5. Serveis de prevenció mancomunats

Els serveis de prevenció mancomunats són serveis de prevenció propis creats entre diverses empreses per atendre-les de manera exclusiva.

Es poden constituir entre empreses que desenvolupin simultàniament activitats en un mateix centre de treball, edifici o centre comercial, sempre que quedi garantida l'operativitat i eficàcia del servei; o entre empreses que pertanyin a un mateix sector productiu o grup empresarial o que desenvolupin les seves activitats en un polígon industrial o àrea geogràfica limitada.

4. Participació dels treballadors

Un dels drets que recull la Llei de prevenció de riscos laborals és el de la participació dels treballadors pel que fa a la prevenció de riscos laborals i, per tant, en qüestions relacionades amb la seguretat i salut a l'empresa. Hi ha una sèrie d'òrgans per mitjà dels quals es canalitza aquesta participació i que definim a continuació.

4.1. Delegats de prevenció

Els delegats de prevenció són els representants dels treballadors amb funcions específiques en matèria de prevenció de riscos en el treball.

DESIGNACIÓ DELS DELEGATS DE PREVENCIÓ

Els delegats de prevenció col·laboren amb la direcció de l'empresa en la millora de l'acció preventiva, duen a terme funcions de promoció i foment del compliment de la normativa sobre seguretat, salut i condicions de treball, i efectuen tasques de vigilància i control relacionades amb la prevenció de riscos laborals.

Són designats pels representants dels treballadors (delegats de personal i comitès d'empresa) segons la taula següent:

Nombre de delegats de prevenció	
Fins a 30 treballadors, el delegat de personal = delegat de prevenció	
De 31 a 49 treballadors	1 delegat de prevenció
De 50 a 100 treballadors	2 delegats de prevenció
De 101 a 500 treballadors	3 delegats de prevenció
De 501 a 1.000 treballadors	4 delegats de prevenció
De 1.001 a 2.000 treballadors	5 delegats de prevenció
De 2.001 a 3.000 treballadors	6 delegats de prevenció
De 3.001 a 4.000 treballadors	7 delegats de prevenció
De 4.001 endavant	8 delegats de prevenció

4.2. Comitè de seguretat i salut

En les empreses i centres de treball que tenen 50 treballadors o més² s'ha de constituir un comitè de seguretat i salut format, a parts iguals, pels delegats de prevenció i per l'empresari o els seus representants.

Les seves funcions bàsiques són de consulta i participació en les activitats preventives de l'empresa.

² Els contractes de durada inferior a un any es computen segons el nombre de dies treballats en el període d'un any anterior a la designació; cada 200 dies treballats o fracció, es computen com un treballador més a efectes de determinar la plantilla i el nombre de delegats.

Podrà crear-se un comitè intercentres, amb acord dels treballadors, en aquelles empreses que comptin amb diversos centres de treball dotats de Comitè de Seguretat i Salut.

4.3. Recursos preventius

Hi ha situacions o tasques en les empreses que, per la seva especial perillositat, necessiten ser vigilades mentre es duen a terme per evitar danys a la seguretat i salut dels treballadors/es. Les persones que realitzen aquesta tasca formen part del que es denomina «recursos preventius».

La presència al centre de treball dels recursos preventius, independentment de la modalitat d'organització dels recursos esmentats, és necessària en els casos següents:

- a) Quan els riscos es puguin agreujar o modificar en el desenvolupament del procés o l'activitat, per la concurrència d'operacions diverses que es realitzen successivament o simultàniament.
- b) Quan es duguin a terme activitats o processos perillosos o amb riscos especials.
- c) Quan la necessitat de la seva presència sigui requerida per la Inspecció de Treball i Seguretat Social.

La presència és una mesura preventiva complementària que té com a finalitat vigilar el compliment de les activitats preventives en relació amb els riscos derivats de la situació que determini la seva necessitat, i d'aquesta manera aconseguir un adequat control d'aquests riscos.

Es consideren recursos preventius:

- ✓ Un o més treballadors designats per l'empresa (que no tenen per què ser els mateixos que els designats per realitzar les activitats preventives).
- ✓ Un o més membres del servei de prevenció propi de l'empresa.
- ✓ Un o més membres del o dels serveis de prevenció aliens concertats per l'empresa.

5. Activitats de gestió

L'empresari haurà de garantir la salut i seguretat dels treballadors al seu servei en tots els aspectes relacionats amb el seu treball. Per a això haurà de:

- a) Elaborar, implantar i aplicar un pla de prevenció de riscos laborals.
- b) Avaluar els riscos.
- c) Planificar i executar l'activitat preventiva.
- d) Realitzar auditories del sistema de prevenció.

5.1. Pla de prevenció de riscos laborals

El Pla de prevenció de riscos laborals és l'eina a través de la qual s'integra l'activitat preventiva de l'empresa en el seu sistema general de gestió, establint la política de prevenció de riscos laborals.

El Pla ha de reflectir-se en un document³ que es conservarà a la disposició de l'autoritat laboral, de les autoritats sanitàries i dels representants dels treballadors, i inclourà, amb l'amplitud adequada a la dimensió i característiques de l'empresa, els següents elements:

- a) La identificació de l'empresa, de la seva activitat productiva, el nombre i característiques dels centres de treball, el nombre de treballadors, i les seves característiques amb rellevància per a la prevenció de riscos laborals.
- b) L'estructura organitzativa de l'empresa, identificant les funcions i responsabilitats que assumeix cadascun dels seus nivells jeràrquics i els respectius canals de comunicació entre ells.
- c) L'organització de la producció, per identificar els diferents processos tècnics, pràctiques i procediments organitzatius existents.
- d) L'organització de la prevenció en l'empresa, indicant la modalitat preventiva elegida i els òrgans de representació existents.
- e) La política, els objectius i metes que, en matèria preventiva, pretén aconseguir l'empresa, així com els recursos humans, tècnics, materials i econòmics dels quals va a disposar a aquest efecte.

Els instruments essencials per a la gestió i aplicació del Pla de prevenció de riscos laborals són l'avaluació de riscos i la planificació de l'activitat preventiva.

³ Les empreses de fins a 50 treballadors que no desenvolupin activitats de l'annex I del Reglament del Servei de Prevenció podran reflectir en un únic document el pla de prevenció de riscos laborals, l'avaluació de riscos i la planificació de l'activitat preventiva

5.2. Avaluació de riscos laborals

L'avaluació dels riscos laborals és el procés dirigit a estimar la magnitud dels riscos que no hagin pogut evitar-se, obtenint la informació necessària perquè l'empresari estigui en condicions de prendre una decisió apropiada sobre la necessitat d'adoptar mesures preventives i, en tal cas, sobre el tipus de mesures que han d'adoptar-se.

S'han d'avaluar els riscos de cada lloc de treball, tenint en compte:

- Les característiques dels locals, instal·lacions, equips de treball existents.
- Els agents químics, físics i biològics presents o empleats en el treball.
- La pròpia organització i ordenació del treball.
- La possibilitat que el treballador que ho ocupi o vagi a ocupar-ho sigui especialment sensible, per les seves característiques personals o estat biològic conegut, a alguna d'aquestes condicions.

L'avaluació de riscos ha de ser, en general, un procés continu.

Per tant, l'adequació de les mesures de control ha d'estar subjecta a una revisió contínua i modificar-se si cal.

L'avaluació dels riscos que no hagin pogut evitar-se s'ha de realitzar o revisar-se:

- A l'inici de l'activitat.
- Quan s'emprin nous equips, tecnologies, preparats o substàncies o es modifiqui el condicionament dels llocs de treball.
- Quan es canviïn les condicions de treball.
- Quan s'incorpori un treballador especialment sensible.
- Quan s'hagin detectat danys a la salut dels treballadors.
- Quan s'hagi apreciat a través dels controls periòdics que les activitats de prevenció poden ser inadequades o insuficients.
- Quan així ho estableixi una disposició específica, conveni col·lectiu o acord entre empresari i representants dels treballadors.

L'avaluació dels riscos s'ha d'efectuar mitjançant la intervenció del personal competent que compti amb la capacitat necessària. La capacitat necessària es deter-

minarà en funció del grau de complexitat de les avaluacions de riscos, considerant-se aquestes com a funcions de nivell bàsic, intermedi o superior.

Els requisits que han de complir els qui duguin a terme aquestes funcions queden establerts en el Capítol VI (Funcions i nivells de qualificació) del Reial decret 39/1997, pel qual s'aprova el Reglament dels Serveis de Prevenció:

- a) Funcions de nivell bàsic: permet realitzar avaluacions elementals de riscos, així com establir mesures preventives del mateix caràcter compatibles amb el seu grau de formació. Programa de formació mínim de 50 hores (en el cas d'empreses que duguin a terme alguna de les activitats incloses en l'annex I del Reglament dels Serveis de Prevenció), o de 30 hores en la resta dels casos, realitzat per servei de prevenció o entitat formativa acreditada.
- b) Funcions de nivell intermedi: permet realitzar avaluacions de riscos, excepte les reservades específicament al nivell superior. Actualment, la formació de nivell intermedi s'imparteix a través de la formació professional amb el títol «Tècnic Superior en prevenció de riscos professionals» amb una durada de 2000 hores.
- c) Funcions de nivell superior: corresponents a les especialitats i disciplines preventives de medicina del treball, seguretat en el treball, higiene industrial i ergonomia i psicociologia aplicada. Permeten realitzar avaluacions de riscos que exigeixin l'establiment d'una estratègia de mesurament per assegurar que els resultats obtinguts caracteritzen efectivament la situació que es valora i/o una interpretació o aplicació no mecànica dels criteris d'avaluació. És necessari tenir una titulació universitària oficial i comptar amb una formació mínima de 600 hores acreditada per una universitat segons les especialitats opcionals (seguretat en el treball, higiene industrial, ergonomia i psicociologia aplicada).

Les funcions de vigilància i control de la salut dels treballadors han de ser dutes a terme pel personal sanitari que compti amb la qualificació necessària per desenvolupar les competències professionals: els metges han de ser especialistes en medicina del treball o diplomats en medicina d'empresa; els infermers han de ser especialistes en infermeria del treball o diplomats en infermeria d'empresa. També poden participar en el servei sanitari altres metges o infermers no especialistes en treball.

La normativa no especifica un procediment per fer les avaluacions de riscos, regula que cal tenir en compte el tipus d'activitat, els tipus de lloc de treball i treballadors que ocupin aquests llocs. Això significa que s'ha de sistematitzar un procediment per poder dur a terme aquesta avaluació.

De manera general, el procés d'avaluació de riscos està format per les etapes següents:

- a) Identificació dels llocs de treball existents en l'empresa: per a cada tasca o activitat pot ser precís obtenir informació sobre una sèrie d'aspectes com:
 - ✓ Llocs on es realitzen les tasques.
 - ✓ Procediments de treball i/o permisos de treball.
 - ✓ Instal·lacions, màquines, eines, materials, etc.
 - ✓ Substàncies, productes, etc, utilitzats o generats en la tasca.
 - ✓ Recomanacions de l'etiquetatge de les substàncies manipulades.
 - ✓ Requisits legals en relació amb els elements anteriors.
- b) Anàlisi del risc: s'han d'identificar els elements perillosos en tots els aspectes del treball, així com totes les persones que poden estar exposades a ells. Per aquest anàlisi es poden utilitzar diferents mitjans com la consulta als treballadors, observacions de seguretat, també hi ha guies d'identificació i llistes generals que serveixen per detectar els perills possibles. De tota manera, cal elaborar una llista específica tenint en compte l'empresa en què es fa l'avaluació. A títol orientatiu, aquestes llistes han de contemplar els riscos derivats de:
 - caigudes de persones al mateix nivell
 - caigudes de persones a diferent nivell
 - caigudes d'eines, materials, etc., des d'altura.
 - espai inadequat.
 - perills associats amb maneig manual de càrregues
 - perills en les instal·lacions i en les màquines associats amb el muntatge, la consignació, l'operació, el manteniment, la modificació, la reparació i el desmuntatge
 - perills dels vehicles, tant en el transport intern com el transport per carretera.
 - incendis i explosions
 - substàncies que poden inhalar-se
 - substàncies o agents que poden danyar els ulls
 - substàncies que poden causar dany pel contacte o l'absorció per la pell
 - substàncies que poden causar danys en ser ingerides.
 - energies perilloses (per exemple: electricitat, radiacions, soroll i vibracions)

- trastorns múscul-esquelètics derivats de moviments repetitius
- ambient tèrmic inadequat
- condicions d'il·luminació inadequades
- baranes inadequades en escales

c) Valoració del risc: hi ha diversos sistemes de valoració del risc. A títol orientatiu, l'Institut de Seguretat i Salut en el Treball (INSST) segueix un mètode per estimar i valorar els riscos que és senzill i fàcil d'aplicar. S'utilitza una taula per identificar els perills, fer l'estimació i fer la valoració dels riscos. Aquest sistema de taules té l'avantatge de què automàticament determina i valora el nivell de risc al temps que es van aplicant les mesures correctores. Aquest mètode està basat en l'estimació del risc utilitzant dues variables:

1) La severitat del dany s'estima valorant les conseqüències que es poden donar si es produeix l'accident. S'estableix una ponderació de l'1 a 3. La següent taula mostra aquesta valoració:

CONSEQÜÈNCIES	DESCRIPCIÓ	VALOR
LLEUGERAMENT NOCIU	Danys superficials: petites lesions, irritació dels ulls per pols. Molèsties i irritació, per exemple: mal de cap, desconfort.	1
NOCIU	Lesions, cremades, commocions, esquinços importants, fractures menors. Sordera, dermatitis, asma, trastorns múscul-esquelètics, malaltia que condueix a una incapacitat menor.	2
EXTREMADAMENT NOCIU	Amputacions, fractures majors, intoxicacions, lesions múltiples, lesions fatals. Càncer i altres malalties cròniques que escurcin severament la vida	3

2) La probabilitat que es produeixi el dany que indica si és fàcil o no que el risc es materialitzi en les condicions existents. Es pot estimar tenint en compte:

- a) Freqüència i duració de l'exposició.
- Necessitat d'accés a la zona perillosa.
 - Tipus d'accés.
 - Temps de permanència a la zona perillosa.
 - Nombre de persones que hi han d'accedir.

- Freqüència d'accés.
- b) Probabilitat que ocorri un succés perillós.
 - Fiabilitat i altres dades estadístiques.
 - Comparació de riscos.
 - Possibilitat d'evitar o de limitar el dany.
 - Funció de l'experiència i dels coneixements pràctics.
 - De la velocitat d'aparició del succés perillós.

La combinació d'aquests criteris determina la probabilitat que es pugui produir l'accident. S'estableix una escala de l'1 a 3. La següent taula mostra aquesta valoració:

PROBABILITAT	DESCRIPCIÓ	VALOR
BAIXA	El dany ocorrerà rares vegades	1
MITJA	El dany ocorrerà en algunes ocasions	2
ALTA	El dany ocorrerà sempre o casi sempre	3

En funció de la probabilitat i de la severitat es realitza la valoració del risc, tal com s'indica a continuació:

		SEVERITAT		
		Lleu (1)	Greu (2)	Molt greu (3)
PROBABILITAT	Baixa(1)	1(Trivial)	2 (Tolerable)	3 (Moderat)
	Mitja (2)	2(Tolerable)	4 (Moderat)	6 (Important)
	Alta (3)	3(Moderat)	6 (Important)	9 (Intolerable)

Una vegada s'ha valorat el risc, s'han d'executar les accions per eliminar i/o controlar els riscos detectats. Aquestes accions es mostren en la següent taula:

RISCOS	ACCIÓ I TEMPORITZACIÓ
TRIVIAL	No es requereix acció específica.
TOLERABLE	S'han de considerar solucions més rentables o millors que no suposin càrrega econòmica important. Es requereixen comprovacions periòdiques per assegurar que es manté l'eficàcia de les mesures de control.
MODERAT	Fer esforços per reduir el risc, determinant les inversions necessàries. Les mesures per reduir el risc s'han d'implantar en un període determinat. Quan el risc moderat està associat amb conseqüències extremadament danyoses, serà precisa una acció posterior per establir, amb més precisió, la probabilitat de dany com a base per determinar la necessitat de millora de les mesures de control.
IMPORTANT	No s'ha de començar el treball fins que s'hagi reduït el risc. Pot ser que es necessitin recursos considerables per controlar el risc. Quan el risc correspon a un treball que s'està realitzant, s'ha de posar remei al problema en un temps inferior al dels riscos moderats.
INTOLERABLE	No s'ha de començar ni continuar el treball fins que es redueixi el risc. Si no és possible reduir el risc, inclòs amb recursos il·limitats, s'ha de prohibir el treball.

5.3. Planificació de l'activitat preventiva

Quan el resultat de l'avaluació de riscos posa de manifest situacions de risc, l'empresari ha de planificar l'activitat preventiva per tal d'eliminar, controlar o reduir aquests riscos, seguint un ordre de prioritats en funció de la magnitud i el nombre de treballadors exposats.

La planificació de l'activitat preventiva inclourà, en tot cas:

- Els mitjans humans i materials necessaris.
- L'assignació dels recursos econòmics precisos per a la consecució dels objectius proposats.
- El període d'execució de les mesures previstes. En el cas que el període en què es desenvolupi l'activitat preventiva sigui superior a un any, ha d'establir-se un programa anual d'activitats.

- Les prioritats per dur a terme les activitats preventives en funció de la magnitud dels riscos i del nombre de treballadors exposats.
- Els procediments previstos per al seguiment i control periòdic de les activitats preventives planificades.

L'empresari realitzarà un seguiment permanent de l'activitat preventiva, amb la finalitat de perfeccionar de manera contínua les activitats d'identificació, avaluació i control de riscos.

5.4. Auditories del sistema de prevenció

El sistema de gestió de la prevenció de riscos laborals està sotmès a un control d'eficàcia a través d'auditories. L'auditoria és un instrument de gestió que persegueix reflectir la imatge fidel del sistema de prevenció de riscos laborals de l'empresa, valorant la seva eficàcia i detectant les deficiències que puguin donar lloc a incompliments de la normativa vigent, i d'aquesta manera permetre l'adopció de decisions dirigides al seu perfeccionament i millora.

L'auditoria duu a terme una anàlisi sistemàtica, documental i objectiva del sistema de prevenció, que inclou:

- ✓ Comprovació de com s'ha realitzat l'avaluació inicial i periòdica dels riscos, anàlisis dels seus resultats i verificacions.
- ✓ Comprovació que el tipus i planificació de les activitats preventives s'ajusta al disposat en la normativa general, així com la normativa sobre riscos específics que sigui aplicable.
- ✓ Anàlisi de l'adequació entre els procediments i mitjans requerits per realitzar les activitats preventives necessàries i els recursos que disposa l'empresari.
- ✓ Valoració de la integració de la prevenció en el sistema general de gestió de l'empresa, mitjançant la implantació i aplicació del Pla de Prevenció de riscos laborals i valoració de la seva eficàcia.

Les empreses que no han concertat el Servei de Prevenció amb una entitat especialitzada, així com aquelles que desenvolupin activitats preventives amb recursos propis i aliens, han de sotmetre el seu sistema de prevenció al control d'una auditoria o avaluació externa.

NO ÉS OBLIGATÒRIA L'AUDITORIA A LES EMPRESES DE FINS A 50 TREBALLADORS amb una activitat que no sigui considerada de risc especial (annex I del Regla-

ment dels Serveis de Prevenció), que desenvolupin les activitats preventives amb recursos propis i en les quals l'eficàcia del sistema preventiu resulti evident sense necessitat de recórrer a una auditoria pel limitat nombre de treballadors i l'escassa complexitat de l'activitat preventiva. En aquest cas, l'obligació d'auditar es substituirà per la remissió a l'autoritat laboral d'una notificació sobre la concurrència de les causes que fan innecessària l'auditoria (comunicació d'exoneració d'auditoria).

Les auditories poden ser realitzades per persones físiques o jurídiques que tinguin la capacitat de realitzar les activitats objecte de l'auditoria i que hagin estat autoritzades per desenvolupar aquestes tasques per l'autoritat laboral.

Les auditories no tenen validesa il·limitada. La primera auditoria s'ha d'efectuar dins del 12 mesos següents al moment en què es disposi de la planificació de l'activitat preventiva, i s'ha de repetir cada quatre anys, excepte quan s'efectuïn activitats incloses en l'annex I del RD 39/1997 que s'han de repetir cada dos anys.

També es poden repetir quan així ho requereixi l'autoritat laboral a la vista de les dades de sinistralitat o d'altres circumstàncies que posin de manifest la necessitat de revisar els resultats de la darrera auditoria.

6. Vigilància de la salut

La vigilància de la salut és un dels instruments que utilitza la Medicina del treball per controlar i fer el seguiment de la repercussió de les condicions de treball sobre la salut de la població treballadora. Es tracta d'una activitat preventiva que s'ha d'integrar en tot el procés preventiu de l'empresa.

És una funció dels professionals sanitaris del servei de prevenció i consisteix en la recollida, anàlisi i interpretació periòdica i sistemàtica de dades sobre els riscos i problemes específics de salut dels treballadors, amb la finalitat d'adoptar les mesures preventives.

Els procediments més utilitzats són el reconeixements mèdics, però n'hi ha d'altres, com enquestes i qüestionaris de salut, controls biològics, consultes, anàlisi dels registres (com d'accidents, malalties professionals i baixes laborals per malalties comuns).

Engloba dos tipus d'objectius: els individuals i els col·lectius.

Els objectius individuals són:

- ✓ La detecció precoç de danys a la salut relacionats amb la feina per identificar l'existència de factors de risc en el treball i d'aquesta manera poder implantar les mesures preventives necessàries (proves mèdiques, tractaments, etc.) de manera que el dany no augmenti o progressi.
- ✓ Identificació dels treballadors especialment sensibles a certs riscos.
- ✓ Fer propostes d'adaptació del lloc de treball a les condicions de salut de la persona que l'ocupa.

Els objectius col·lectius permeten valorar l'estat de salut de l'empresa a través de l'evolució de l'estat de salut del col·lectiu de treballadors. Això fa possible establir les prioritats d'actuació en matèria de prevenció de riscos en l'empresa, comprovació de l'eficàcia de les mesures preventives, i la detecció de necessitats de promoció de la salut.

El Reglament dels Serveis de Prevenció (art. 37) indica que els reconeixements o exàmens de salut s'han de realitzar de manera:

- Inicial: després de la incorporació al treball o després de l'assignació de tasques específiques amb nous riscos per a la salut.
- A intervals periòdics: amb els termes que marqui el professional sanitari basant-se en les característiques del treball i les condicions de salut de la persona.
- Després d'una absència perllongada per motius de salut.

La vigilància de la salut és:

- ✓ Garantida per l'empresari: l'empresari garantirà als seus treballadors la vigilància periòdica de la seva salut.
- ✓ Específica: es realitzarà en funció dels riscos als quals està sotmès el treballador en el lloc de feina, és a dir, no poden ser exàmens mèdics generals rutinaris.
- ✓ Voluntarietat: la LPRL configura la vigilància de la salut com un dret del treballador i una obligació de l'empresari. Aquest caràcter voluntari es transforma en una obligació del treballador en les següents circumstàncies:
 - Per existència d'una disposició legal en relació a la protecció de riscos específics i activitats d'especial perillositat. És el cas, per exemple, dels treballadors que estan exposats a l'amiant (RD 396/2006) o a les radiacions ionitzants (RD 783/2001).

- Que els reconeixements siguin indispensables per avaluar els efectes de les condicions de treball sobre la salut dels treballadors.
 - Que l'estat de salut del treballador pugui constituir un perill per al mateix o per a tercers⁴.
- ✓ Confidencialitat: la informació mèdica derivada de la vigilància de la salut de cada treballador estarà disponible per al propi treballador, els serveis mèdics responsables de la seva salut i l'autoritat sanitària. Cap empresari podrà tenir coneixement del contingut concret de les proves mèdiques o del seu resultat sense el consentiment del treballador. A l'empresari i a les altres persones o òrgans amb responsabilitats en matèria de prevenció se'ls hauran de facilitar les conclusions d'aquest reconeixement en els termes de:
 - Aptitud o adequació del treballador al seu lloc de treball o funció.
 - Necessitat d'introduir o de millorar les mesures de protecció o de prevenció.
 - ✓ Durada: la vigilància de la salut es perllongarà més enllà de la finalització de la relació laboral en aquells casos en els quals els efectes sobre els treballadors així ho aconsellin. Són els que s'han de fer després que el treballador s'hagi jubilat o hagi deixat de treballar en una empresa en la qual estava exposat a un agent que pot produir danys a la salut molts anys després de l'exposició (per exemple, en el cas dels materials cancerígens, com l'amiant).
 - ✓ Contingut: la llei no especifica ni defineix les mesures o instruments de vigilància de la salut, però sí estableix una preferència per a aquelles que causin les menors molèsties al treballador, encomanant a l'Administració Sanitària l'establiment de les pautes i protocols d'actuació en aquesta matèria. Aquest encàrrec es concreta en el Reglament dels Serveis de Prevenció que disposa que sigui el Ministeri de Sanitat i Consum el que estableixi la periodicitat i contingut de la vigilància de la salut específica.
 - ✓ Documentació: els resultats dels controls de l'estat de salut dels treballadors han d'estar documentats, així com les seves conclusions.
 - ✓ Gratuïtat: el cost econòmic de qualsevol mesura relativa a la seguretat i salut en el treball, i per tant el derivat de la vigilància de la salut, no haurà de recaure sobre el treballador. Una conseqüència de l'anterior és la realització dels reconeixements mèdics dins de la jornada laboral o el descompte del temps invertit de la mateixa.

Altres activitats derivades de la vigilància de la salut són:

- L'anàlisi, amb criteris epidemiològics, dels resultats de la vigilància de la salut dels treballadors i de l'avaluació dels riscos, amb la finalitat de deter-

⁴ En els dos últims supòsits es requereix d'un informe previ dels representants dels treballadors

minar, en col·laboració amb la resta dels components del servei, la seva possible causa laboral i proposar les possibles mesures preventives.

- Estudiar i valorar els riscos que puguin afectar a les treballadores en situació d'embaràs o part recent i a aquells treballadors especialment sensibles a causa del seu estat de salut.

7. Documentació a disposició de l'autoritat laboral

Segons l'article 23 de la Llei 31/1995, de prevenció de riscos laborals, l'empresari haurà d'elaborar i conservar a disposició de l'autoritat laboral la següent documentació:

- a) Pla de prevenció.
- b) Avaluació de riscos laborals.
- c) Planificació de l'acció preventiva.
- d) Resultats de la pràctica dels controls de l'estat de salut dels treballadors.
- e) Relació d'accidents de treball i malalties professionals amb incapacitat laboral superior a un dia.